

Társadalmi indikátorok közvetett hatása a háztartásban keletkező élelmiszerhulladékok mennyiségére

Bódi Barbara - Kasza Gyula
Budapesti Corvinus Egyetem
Élelmiszertudományi Kar, Élelmiszeripari Gazdaságtan Tanszék
2014

Bevezetés

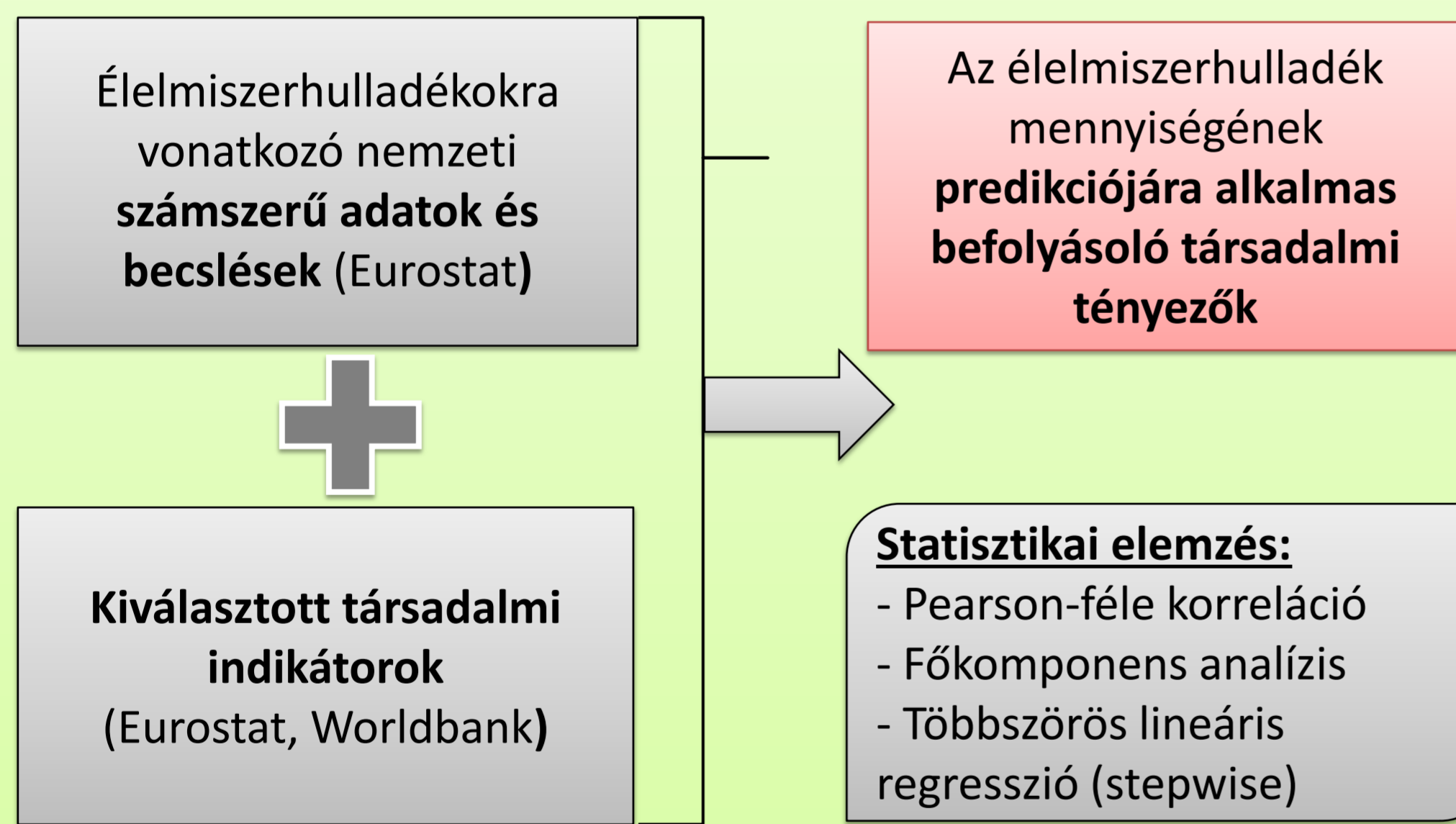
Bár a nemzetközi statisztikai adatok szerint a háztartásokban keletkező hulladékok mennyisége összességében stagnál az elmúlt években, ugyanakkor az élelmiszerekből származtatható állati és növényi hulladékok mértékében viszonylagos növekedés tapasztalható (Eurostat, 2011). Érdekes tény, hogy körülbelül **40 milliárd tonna élelmiszer válik feleslegessé a háztartásokban, ennek ellenére mégis közel 870 millió ember éhezik Földünkön** (OECD- Food Chain Network, 2013). Elmondható, hogy számtalan társadalmi tudatosságot formáló kampány látott napvilágot civil szervezetek (pl.: Love food hate waste, Hello compost stb.) közreműködésével és kormány szinten egyaránt, azonban a **hulladékok keletkezésére ténylegesen ható társadalmi összefüggéseket komplexitásukban nem azonosították**, így e hasznosnak tűnő kezdeményezések hosszútávú eredményessége is megkérdőjelezhető.

Anyag és módszer

Kutatásunk során az **27 Európai Unió tagország** élelmiszerhulladék keletkezése szempontjából feltételezhetően releváns társadalmi és gazdasági mutatóit használtuk fel a rendelkezésünkre álló nemzetközi adatbázisokból (Eurostat, Worldbank). A keletkező élelmiszerhulladék tényleges mennyiségével országonként lebontva kevés számszerű adattal rendelkezünk, és az adatforrások variabilitása a potenciális befolyásoló tényezők meghatározását tovább nehezítette. Az adatok összefüggés-vizsgálatát az SPSS programcsomag segítségével végeztük el.

INPUTOK

OUTPUT

Eredmények II.

A főkomponens analízis eredményét ismertette megállapítható, hogy az élelmiszerhulladék-termelés mértékét alapvetően **két egymástól jól elkülöníthető faktor határozza meg.**

1. „Civilizációs” faktor

- urbanizáció
- népsűrűség

2. „Társadalomszerkezet” faktor

- jövedelem
- életkor
- családmodell

Az általunk azonosított **1. faktor** tökéletesen illeszkedik a lineáris regressziós modellbe. Az R^2 érték alapján elmondható, hogy modellünk magyarázó ereje erős, s érvényességét az autokorreláció (Durbin-Watson mutató szerint) sem veszélyezteti (**1. ábra**). A variancia analízis (ANOVA) F értéke (144,019) 0,05 alatti szignifikancia szinten a lineáris kapcsolat szorosságát szintén megerősíti. Mindezek alapján kijelenthető, hogy a **modell szerint a háztartásokban keletkező élelmiszerhulladék mennyisége egyenes arányban követi az általunk azonosított „civilizációs faktor” növekedési ütemét.**

1. ábra: MODELL PARAMÉTEREINEK ÖSSZEZÉSE

Model	R	R négyzet érték	Becslés szórása	Durbin-Watson mutató
1	0,952 ^a	0,906	10,379	2,258

a. Prediktor: „Civilizációs” faktor

b. Függő változó : Élelmiszerhulladék mennyisége (kg/fő/ év)

Eredmények I.

Bár az adatok összehasonlíthatósága megkérdőjelezhető, elmondhatjuk az elemzett országok közül **Nagy-Britanniában (137 kg), Luxemburgban (133 kg) és Hollandiában (113 kg)** éri el a legmagasabb szintet az egy főre vonatkoztatott éves élelmiszerhulladék-termelés, míg a kelet-európai államokban jellemzően kisebb aránnyal találkozhattunk. Az elemzésbe bevont változók hatását vizsgálva a következőket állapítottuk meg: Az érintett nemzetek lakosságának iskolai végzettsége és a munkával töltött órák száma nem befolyásolja szignifikánsan a keletkezett hulladék mennyiségét. Ugyanakkor elmondható, hogy a **városi lakosság aránya és a minimálbér pozitívan korrelál a pazarolt hulladék mennyiségével.** Ellentétes irányú összefüggést fedeztünk fel a hulladék mennyiségét tekintve a háztartás mérete és az időskori lakosság arányával kapcsolatban: az **„előregedett” lakosságú (65 év feletti) és a jellemzően nagyobb létszámú háztartásokat (5-6 fős háztartások) reprezentáló országokban többnyire kevesebb kidobott élelmiszer keletkezik.**

Következtetések

Az eredmények ismeretében megállapíthatjuk, hogy az elmúlt évtizedekben lezajlott **urbanizációs folyamat jelentősen hozzájárult a háztartásokban keletkező élelmiszerhulladékok jelentős mértékű növekedéséhez.** A városi lakosság további gyarapodása esetén az indokolatlanul kidobott élelmiszer mennyisége várhatóan ezzel párhuzamosan fog emelkedni. Ennek alapján az elkövetkező évek **tudatformáló kampányainak potenciális célcsoportja szükségszerűen a városi lakosság lesz.** Ugyanakkor biztató előrejelzés lehet, hogy egy esetleges – ma egyre „divatosabb” – **ellentétes irányú migrációs folyamat** (ún. ellenurbanizáció) hosszútávon az **élelmiszerhulladékok nagy arányú csökkenéséhez, s ezzel akár a fennálló probléma mérsékléséhez is vezethet.**